

Val av introduktion och bostadsort.

En uppföljning av enkät om information till asylsökande och de som fått UT (uppehållstillstånd).

INTEGRATIONSVERKETS STENCILSERIE 2003:5

ISSN 1651-5676

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	7
Bakgrund och syfte	9
Genomförande – tid	9
Urval och omfattning	10
Resultat	
Kännedom om materialet riktat till asylsökande och till dem som fått UT	11
Kännedom om hur materialet rekvireras	11
Information till asylsökande	11
Information till dem som har fått UT	13
Hur har man informerat om boendet?	14
Användning av materialet »Introduktion och bostadsorter«	14
Har de översatta varianterna funnits på enheten?	15
Vad har man använt ur materialet?	16
Har materialet varit ett stöd vid information om introduktionen?	16
Synpunkter på innehållet i materialet	17
Saknas något i materialet?	17
Hur har materialet fungerat – har det varit lätt eller svårt att förstå?	18
Materialets svårighetsgrad: vad är svårt – hur kan det förenklas?	19
Vad är mest intressant för de sökande att få veta om en bosättningsort?	20
Har informationen från enheten påverkat valet av bostadsort: om inte – vad har då påverkat de sökande?	21
Användning av Integrationsverkets hemsida – länkad kommuninformation	22
De intervjuade enheterna	23
Antal mottagna personer under 2002	23
Från vilka länder kommer de mottagna?	23
Kommentar	24
Bilagor	
Missiv	25
Enkät	26

Förord

Under hösten 2002 genomförde Integrationsverket för andra gången en uppföljning av den information om olika bostadsorter som Migrationsverket ger nyanlända invandrare. Syftet med uppföljningen är att ta reda på hur Migrationsverkets personal har bedömt och använt materialet *Introduktion och bostadsorter* (Integrationsverket 2000). Resultatet av uppföljningen har dessutom jämförts med motsvarande uppföljning avseende år 2001 (Uppföljning av information om val av introduktions- och bostadsort, Integrationsverket januari 2002).

Totalt 38 mottagningsenheter tillfrågades. Av dessa 38 inkom svar från 24 enheter, alltså en svarsfrekvens på 63 procent.

Många enheter, ungefär hälften, använder inte *Introduktion och bostadsorter* när de informerar sina sökande. En jämförelse med förra året visar att användarfrekvensen i stort sett är den samma 2002 som 2001. Dock kan man konstatera en ökad medvetenhet om materialet hos Migrationsverkets tjänstemän. Jämfört med 2001 har det bl.a. oftare använts till asylsökande och som underlag vid muntlig information, både till asylsökande och till personer med tillstånd.

Materialets utformning får överlag godkänt. Åsikterna går däremot isär dels om huruvida materialet varit nog begripligt för de sökande, dels om det haft någon effekt för de val de sökande gjort vid sin bosättning.

Vi kan alltså anta att *Introduktion och bostadsorter* har blivit mer känt och använt jämfört med 2001. Ändå är det många enheter som inte informerar de asylsökande om hur det är att bo i olika delar av Sverige. Skälen som anges är tidsbrist, rädslan att »ge fel signaler« samt bristande kunskaper om kommunernas introduktionsverksamhet och förutsättningar att ordna bostäder. Självklart är detta bekymmersamt. Syftet med informationen är ju att den skall påverka, förmå skapa effekter i bosättningsmönstret som tillfredsställer såväl individens som samhällets behov, kort sagt vara en del av en genomtänkt bosättningsstrategi.

I uppföljningen påpekar flera av Migrationsverkets tjänstemän att den information om bosättning som finns tillgänglig på Internet och kommuners hemsidor är dåligt använd. Orsaken som anges är främst brister i informationens utformning. Integrationsverket kan också bekräfta denna uppfattning. Många kommuner uppger att man arbetar med frågan och planerar att lägga upp information till målgruppen nyanlända men arbetet pågår fortfarande. Idag har 24 kommuner information om sin introduktionsverksamhet länkad på Integrationsverkets hemsida.

Resultatet som presenteras i uppföljningen ger sammanfattnings-

vis en bild av att *Introduktion och bostadsorter* i sig inte upplevs som problematiskt eller svårt att använda. Problemen är enligt respondenterna andra: tidsbristen, resursbristen, det »dubbla« uppdraget i att å ena sidan ge information om eventuell framtida bosättning, å andra sidan förbereda för en eventuell återvandring. Därutöver efterlyser man tydligare profilerad och framför allt mer förekommande information direkt på kommunernas hemsidor.

På Integrationsverkets uppdrag svarar Elisabeth Holmström för analysen av enkätunderlaget. Jonas Doll, Integrationsverkets introduktionsavdelning, är ansvarig för rapporten.

Norrköping den 23 juni 2003

Saleh Sallar
Avdelningschef

Jonas Doll
Bosättningshandläggare

Sammanfattning

Integrationsverket har genomfört en enkät bland Migrationsverkets mottagningsenheter om den information som ges till asylsökande och till de som fått UT om introduktion och bostadsort. Syftet har varit att ta reda på hur informationen, som kommer från Integrationsverket, uppfattas och används och om den kan förbättras.

Enkäten har genomförts via Internet. Planeringssekreterarna i Migrationsverkets fem regioner har distribuerat enkäten och ett missivbrev till samtliga mottagningar inom enheten.

Totalt har 38 enheter fått enkäten. Svar har inkommit från 24 enheter, svarsprocenten har varit 63 procent. De 24 svaren fördelar sig på regionerna Nord – 4 svar, Mitt – 8 svar, Stockholm – 1 svar, Väst – 3 svar och Syd – 8 svar.

Enkäten har genomförts under november–december 2002.

Kännedomen om materialet »Introduktion och bostadsorter« och »Fördjupat material till introduktion och bostadsorter« är hög – 20 enheter känner till detta. Något färre (17 st.) känner till hur man rekvirerar materialet.

De flesta (2/3) informerar inte de asylsökande om boende i övriga Sverige eller om olika kommuners förutsättningar. Detta svarsmönster är detsamma som förra året. Brist på kunskap om materialet, tidsbrist och att man inte vill ge »falska förhoppningar till sökande« är de främsta orsakerna.

Drygt hälften ger denna information till dem som har fått UT. De enheter som inte heller ger information till de med UT hänvisar till tidsbrist, brist på kunskap om materialet och att de sökande själva redan har så bestämda önskemål.

När man informerat om boende har man oftast både lämnat ut informationsmaterial och givit muntlig information. Detta har gjorts till båda kategorierna sökande. Här märks en skillnad mot förra årets svar. I år har de asylsökande fått mer muntlig information, tidigare fick de oftast enbart skriftlig sådan.

Hälften av enheterna har använt materialet »Introduktion och bostadsorter«. Detta är samma andel enheter som använde det förra året. De som ej använt detta material har haft muntlig genomgång eller hänvisar till att informationen givits vid svenskundervisningen.

Endast tre enheter svarar att »alla översatta varianter« har funnits på deras enhet. De övriga har endast haft tillgång till den svenska varianten. Det har varit problem att få fram olika varianter, dels på datorn, dels som tryckt material.

Grundmaterialet är det som använts mest av enheterna – 8 enheter har använt detta, medan 5 enheter använt fördjupningsmaterialet. En förbättring jämfört med förra året är att betydligt fler av

enheterna nu informerar även de asylsökande. Det är »högre kvalitet« på användningen av materialet.

Drygt hälften av användarna anser att materialet varit ett ganska stort stöd vid informationen. Jämfört med förra året är det nu fler (procentuellt) som är positiva i år.

Materialets utformning anser majoriteten (2/3) vara »ganska bra utformat«.

Mycket få anser att något saknas i materialet – eller kan ge ett svar på denna fråga. Det som saknas (enligt 5 av enheterna) är vissa förtydliganden om boendet och om bostadsbristen i Sverige. Samma faktorer nämndes förra året.

Endast en fjärdedel anser att materialet har fungerat som ett stöd för de sökande (något fler tyckte så förra året). Lika många anser inte att det fungerat som ett stöd. Hälften har inte svarat på denna fråga (några säger att de ej kan bedöma denna fråga).

Bland dem som har bedömt materialet tycker drygt hälften att det är lätt att förstå för de sökande, medan övriga anser att det är svårt att förstå. Samma tendens fanns förra året – något fler tyckte materialet var lätt, snarare än svårt.

De flesta som sett och bedömt materialet anser att detta är svårare att förstå för personer med lägre skolutbildning. Samma svarsmönster förekom förra året. Anledningarna är att språket är för svårt och att texterna borde vara litet kortare. Att skriva om materialet till lätt svenska är ett förslag, tillsammans med fler bilder eller strukturskisser.

Det som anses mest intressant för de sökande att få veta om en bosättningsort är »möjlighet till arbete«, »möjlighet till utbildning« och »barnens situation«. Samma prioritering gjordes förra året av de »viktiga faktorerna«.

Handläggarna har i år, på samma sätt som förra året, uppfattningen att den information de givit till de sökande inte har påverkat dem i speciellt hög grad vid valet av bostadsort. 11 av enheterna tror inte att de sökande blivit påverkade, 4 tror att de påverkats i hög/ganska hög grad. Det som i stället påverkar dem är »närhet till släkt, vänner, landsmän« och »storleken på orten/att det är en större stad«, dvs. samma tendens som förra året.

Integrationsverkets hemsida med länkar till aktuella kommuner har endast använts av 6 enheter. Övriga känner inte till denna (hälften) eller anser att informationen ännu inte är nödvändig eller att den är svår att nå på hemsidan.

Två av tre mottagningsenheter ansvarar både för ABO och EBO, övriga har antingen ABO eller EBO. Hälften av enheterna har 6–9 handläggare, ett par har fler, övriga har färre handläggare.

Antalet mottagna under 2002 går från 137 personer (barn/ungdomar) till 2 171 (Göteborg). De flesta mottagna kommer i år – som förra året – oftast från Bosnien, Jugoslavien och Irak. Nytt för i år är att betydligt fler kommer från f.d. Sovjetrepubliker.

Bakgrund och syfte

Integrationsverket har genomfört en enkät bland Migrationsverkets mottagningsenheter om den information om introduktions- och bostadsort som ges till asylsökande och till de personer som fått uppehållstillstånd. Denna enkät är en nästan identisk uppföljning av den enkätundersökning som genomfördes för ett år sedan.

Syftet med enkäten har varit att ta reda på hur Migrationsverkets personal har använt det material från Integrationsverket som behandlar introduktions- och bosättningsorter och hur de ser på att använda det helt allmänt. Ytterligare ett syfte har varit att ta reda på om kunskapen om och inställningen till att använda materialet har förändrats under detta år, dvs. en ren jämförelse med förra årets enkät.

Genomförande – tid

Enkäten har genomförts via Internet. Integrationsverkets handläggare har kontaktat de fem planeringssekreterarna som finns i var och en av Migrationsverkets regioner (Nord, Väst, Mitt, Stockholm och Syd). Dessa fem personer har sedan via e-post skickat missivbrev och en enkät till varje mottagningsenhet i regionen. Enkäten har besvarats av enheten på nätet och skickats tillbaka till Integrationsverket/alt. projektledaren. Önskemålet från Integrationsverket var att svaren skulle vara gemensamt från hela enheten, även om en person har fyllt i enkäten.

De frågeområden som har blivit belysta är hur väl man känner till materialen Introduktion och bostadsorter och Fördjupat material till introduktion och bostadsorter, om dessa har använts inom mottagningsenheten, vilka synpunkter man har på dessa och vilken uppfattning handläggarna har om betydelsen av detta material för de asylsökande och för de som fått UT.

Missivbrev och enkät återfinns som bilagor sist i rapporten.

Enkäten gick ut i mitten av november. Enheterna hade ca två veckor på sig att besvara frågorna. En påminnelse skickades ut efter en vecka.

Bearbetning och rapportering har gjorts under de två första veckorna i december.

Urval och omfattning

Enkäten har skickats till samtliga mottagningsenheter, totalt 38, fördelade på de 5 regionerna.

Antalet inkomna svar är 24, dvs. en svarsprocent på 63 procent.

Regionernas svarsfördelning är:

Nord – 4 st. (Sundsvall, Gimo, Uppsala, Västerås)

Mitt – 8 st. (Örebro, Karlskoga, Lindesberg, Laxå, Boxholm, Norrköping, Flen)

Stockholm – 1 st. (Märsta, transit)

Väst – 3 st. (Göteborg, Skövde, Trollhättan)

Syd – 8 st. (Falkenberg, Malmö, Hässleholm, Karlskrona, Hultsfred, Olofström, Uppvidinge, Alvesta).

Resultat

Kännedom om materialet för information till asylsökande och till dem som fått UT

Fråga 1. Känner ni till materialen »Introduktion och bostadsorter« och »Fördjupat material till introduktion och bostadsorter«?

	Antal
Ja, känner till	20
Nej, känner ej till	4
Summa	24

De flesta, 20 av 24, känner således till materialet från Integrationsverket. Bland dem som inte känner till det finns tre från region Mitt (varav två svar är från nystartade enheter).

Denna fråga ställdes inte förra året, men bortfallet då, som bestod av 4 enheter, berodde på att man inte kände till eller hade börjat använda detta material. Procentuellt kan man således säga att kännedomen om materialet är något bättre i år än förra året.

Kännedom om hur materialet rekvireras

Fråga 2. Känner ni till hur materialet rekvireras till enheten?

	Antal
Ja, känner till	17
Nej, känner ej till	7
Summa	24

De flesta vet även hur materialet rekvireras, men några få (3 st., från 3 regioner) vet inte detta, även om de känner till materialet. En som inte vet hur det rekvireras säger »förstår att det kan fås via Integrationsverket på något sätt«.

Information till asylsökande

Fråga 3. Informerar ni (på er enhet) alla asylsökande om hur det är att bo i olika delar av Sverige och olika kommuners förutsättningar för att genomföra introduktionen?

	2002 antal	(2001 antal)
Ja, alltid	3	1
Ja, oftast	5	2
Nej, därför att ...	16	12
Summa	24	15)

De flesta informerar inte de asylsökande om boende i övriga Sverige eller om olika kommuners förutsättningar. Detta svarsmönster är detsamma som förra året.

Anledningarna till att de asylsökande inte blir informerade av handläggarna är i stort sett samma som nämndes förra året. Personalen har inte tid att lära sig materialet och de har heller inte tid att informera om det. I vissa fall vet man att de asylsökande får information inom sfi. Flera anser att det är fel »att väcka falska förhoppningar« genom att informera asylsökande som eventuellt får avslag. En enhet har också blivit instruerad att inte prata boende med EBO, eftersom de kommunplaceras sig själva.

De olika svaren kommer i lika hög utsträckning från alla regioner. Ingen region kan sägas ha en enda inställning när det gäller denna fråga.

När det gäller svaren om att personalen inte kan materialet och inte känner till förutsättningarna i de olika kommunerna säger de olika enheterna:

»Vi har ingen kännedom om materialet. Kommunernas förutsättningar får den asylsökande per post när han fått PUT.«

»Vi känner inte alltid till kommunernas introduktionsprogram.«

»Vi har inte fått någon information om varför vi ska göra det och vi har ingen kunskap om bostadssituationen. Dessutom har vi tidsbrist.«

»Vi informerar om den kommun våra EBO befinner sig i, samt hänvisar till den kommunala handläggare som sökanden kommer att få.«

I några fall är materialet överlämnat »till svenskundervisningen«, dvs. de går igenom materialet där. Handläggarna menar att:

»De asylsökande får längre information i svenskundervisningen.«

»När vi fick broschyrerna från Integrationsverket fick vi meddelande om att svenskundervisningen skulle ha materialet. Därför skickade vi det alltså till dom.«

Några anger att de inte vill informera om boende när de vet att de flesta får avslag på sin ansökan om UT. Någon anser också att förtroendet för personalen på enheten skulle minska om de först informerar om olika boendialternativ och den asylsökande därefter får avslag. Olika kommentarer från handläggarna är:

»Materialet ger falska förhoppningar.«

»I OV med samhällsskola beskriver vi hur det svenska samhället fungerar, men lägger inte kraft på att informera hur det är att bo i olika delar av Sverige så länge man är asylsökande. Det utesluter förstås inte att vi förmedlar information och besvarar frågor till den asylsökande som har sådana.«

»Det är svårt att diskutera bosättning ingående eftersom majoriteten får avslag. Sedan är det för kort tid från det att EBO:s fått UT till dess att flytt sker, bara ett par veckor oftast.«

»Vi hinner inte ses. Det är svårt argumentera för flyttar. Vi ger information om att alternativet flytt till andra kommuner finns, dock sällan till specifika kommuner och deras resurser. Migrationsverkets personal har för litet kunskap och tid att skaffa sig och ge denna information.«

»Vi ger ingen information därför att många är aktuella för avvisning till sitt hemland eller annat land. Av de 850 inskrivna sedan i april har 9 fått PUT. De asylsökande skulle förlora förtroende för personalen om vi talade om kommuners möjlighet att genomföra en introduktion.«

En säger sig ha fått instruktioner att inte informera om boende:

»Jag har fått information om att inte prata boende vid kommunplacering, eftersom de som bor EBO kommunplaceras sig själva.«

Transitenheten har sina asylsökande så kort tid att denna information inte är aktuell. Det finns så mycket annat som ska informeras om.

»De stannar endast 2–3 dygn.«

Information till dem som fått UT

Fråga 4. Informerar ni alla som fått uppehållstillstånd om hur det är att bo i olika delar av Sverige och olika kommuners förutsättningar för att genomföra introduktionen?

	2002	(2001
	antal	antal
Ja, alltid	3	6
Ja, oftast	10	4
Nej, därför att ...	11	5
Summa	24	15)

Fler av enheterna lämnar den aktuella informationen till de som fått UT än till de asylsökande. Knappt hälften ger denna information. Jämför man med förra året är siffrorna procentuellt något lägre i år, dvs. något färre ger informationen till de med UT (dock lågt bastal).

Anledningarna till att man inte informerar är dels att man tycker sig ha låg kunskap om kommunernas förhållanden, dels att man säger att de sökande själva har så bestämda önskemål att det inte är någon idé att informera. Någon menar också att det är en »omöjlig uppgift«.

De svarar alltså »nej, vi informerar oftast inte, därför att ...«

»Vi har ingen direkt kunskap om hur olika kommuner genomför introduktionen.«

»Vi känner inte till materialet. Kommunernas förutsättningar får den asylsökande själv reda på per post när han fått UT.«

»Vi kan inte känna till de olika kommunernas introduktionsprogram.«

»De asylsökande tror sig veta bäst.«

»Den asylsökande har oftast haft ett speciellt önskemål om bostadsort.«

»EBO kommunplaceras sig själva. Vi ska inte prata boende vid kommunplacering.«

»Det är helt omöjligt att informera om hur det är att bo och leva i Sverige. Det är något man själv måste lära sig genom egna erfarenheter. Det går inte att informera om hur skillnaderna är, däremot kan man informera om att i nuläget har de flesta kommuner svårt att ta emot asylsökande. Det är viktigt att inrikta sig på de orter som har konkret möjlighet att ta emot. – Detta utförs på enheten.«

Transitenhetens sökande hinner aldrig få UT innan de lämnar detta ställe – denna information är därför inte aktuell här.

Två enheter (i syd) förtydligar sitt svar om hur de informerar de som fått UT och hur de förklarar förhållanden. Den ena arbetar endast med ensamkommande barn:

»Vi informerar generellt med utgångspunkt från Integrationsverkets lista över kommuner och län dit det finns möjlighet att komma. Då diskuterar vi perspektivet stad kontra landsbygd och försöker betona att introduktionen kan bli bättre på en liten ort.«

»Ja, vi informerar oftast, eftersom vi arbetar med ensamkommande barn har vi alltid en mycket ordentlig genomgång av olika alternativ av boende och kommuner. När det gäller barn som bor EBO kommunplaceras de oftast i familjen där de bor, då är detta det primära.«

Hur har man informerat om boendet

Fråga 5. (om ni svarat ja på fråga 3 eller 4)

På vilket sätt har ni informerat de asylsökande /de som fått UT?

	De asylsökande	De som fått UT
Antal som informerat/antal svarande	8 st.	13 st.
Lämnat ut informationsmaterial	6	5
Givit kort information vid ett tillfälle	5	6
Givit kort info vid flera tillfällen	3	5
Givit längre och återkommande info, t.ex. i svenskundervisningen	5	3
Annat sätt	1	2
Antal svar	20	21
Ej aktuellt att svara	17	11

Enheterna har både lämnat ut informationsmaterial och givit muntlig information vid ett eller flera tillfällen. Båda sökandekategorierna har fått ungefär samma slags information.

Jämfört med förra året märks en liten förändring i det att handläggarna i år ger muntlig information i högre grad även till de asylsökande. Förra året lämnade man mest ut informationsmaterial till dessa. Region Syd är den region som oftast talar om att de givit muntlig information.

Användning av materialet »Introduktion och bostadsorter«

Fråga 6. Har ni använt materialet »Introduktion och bostadsorter«?

	Antal
Ja, använt detta	12
Nej, har använt ..	11
Ej svar	1
Summa	24

Hälften har använt detta material, det är samma antal som förra året.

Något fler från Region Syd och Väst än från övriga regioner har använt materialet i år.

- De som i år svarat att de inte har använt materialet har i stället:
- haft muntlig genomgång om vad den sökande ska göra, samt informerat att de får en handläggare i respektive kommun
 - använt skolans material i samhällskunskapen
 - informerat muntligt, personalen har inte sett detta material som någon tillgång
 - använt material och information från de kommuner Integrationsverket har avtal med
 - använt annat/inte något.

Har de översatta varianterna funnits på enheten?

Fråga 7. Har alla översatta varianter av materialet funnits tillgängliga på er enhet?

	Antal
Ja, alla varianter	3
Ja, de flesta utom ...	–
Bara den svenska var.	4
Nej, ingen har funnits tillgänglig ..	11
Ej använt/vet ej/ej svar	6
Summa	24

En som svarat att alla varianter funnits tilläggs »men de har mest blivit hyllvärmare« (transitenhet).

Bland de som svarar att »ingen har funnits tillgänglig«, flest från region Mitt, har några haft problem med att få tag på dem. De vet inte hur materialet ska beställas och de har problem att få tag på det via datorn:

»Vi känner inte till rekvisitionsproceduren. Vi har heller inte känt ett reellt behov, eftersom vi hänvisar till kommunala handläggare.«

»Det är svårt att få ut det på datorn/datafel. För närvarande hittar vi inte underlaget på hemsidan. Vi har beställt materialet, men det har inte kommit.«

»Materialet finns inte att beställa på andra språk än svenska.«

»Det finns oklarheter om vem som skaffar detta material och hur. »Nej, det finns på nätet.«

Det är också vanligt att materialet inte har funnits tillgängligt därför att det antingen har funnits i svenskundervisningen eller så har man inte alls känt till materialet.

Detta resultat är något bättre än förra året: Då svarade endast tre enheter att de hade alla varianter. Övriga svarade att de inte hade materialet tillgängligt.

Vad har man använt ur materialet

Fråga 8. Vad ur detta material har ni använt?

	Till asylsökande? antal	Till de som fått UT? antal
Grundmaterialet	7	6
Både grund- och fördjupningsmaterialet	4	4
Enbart fördjupningsmaterialet	1	-
Lämnat ut materialet till utbildningssamordnare	2	2
Ej aktuellt	10	12
Summa	24	24

Totalt har hälften använt materialet – och till båda kategorierna sökande. Även förra året hade hälften av enheterna använt det, men då i betydligt lägre utsträckning till de asylsökande. Användarna finns i nästan lika hög utsträckning i alla regioner. Lika stor andel av enheterna har således använt materialet i år, men det är betydligt »högre kvalitet« på användningen.

Några har kommenterat sin användning av materialet enligt följande:

- använt grundmaterialet i enstaka fall (transitenhet)
- fördjupningsmaterialet är inte riktigt anpassat till nya asylsökande (Mitt)
- grundmaterialet saknas (Mitt)
- lämnat ut material till utbildningssamordnare – vet inte vad som använts (Nord)

Har materialet varit ett stöd vid information om introduktionen?

Fråga 9. Tycker ni att detta material varit till stöd i uppdraget att informera om introduktionen i Sverige?

Fråga 10. Om det inte varit ett stöd: Varför tycker ni inte att materialet varit ett stöd?

	Antal
Ja, ett stort stöd	-
Ja, ett ganska stort stöd	9
Nej, inte varit särskilt stort stöd	5
Nej, inte alls varit något stöd	2
Delsumma	16
Ej svar/ej aktuellt svar	8
Summa	24

Bland de användare, och de som kan uttala sig om materialet även om de inte själva har använt det (16 st.), anser drygt hälften att materialet har varit ett ganska stort stöd. Bland dessa finns knappt hälften från Mitt och Syd, två från Väst och en från Nord.

Jämfört med förra året är något fler (procentuellt) positiva i år. Fler uttalar sig också om materialet i år, 2/3 jämfört med hälften förra året.

De som inte tycker att materialet varit ett stöd har motiverat detta med argument som stämmer väl med vad enheterna sade förra året.

- »Broschyerna har förskönande bilder.« (Nord)
- »Materialet är för omfattande, hinner inte gå igenom pga. tidsbrist.« (Syd)
- »De har redan bestämt sig för var de vill bosätta sig. De har bestämda uppfattningar och är påverkade av släkt och vänner. Den informationen påverkar mer än den vi kan ge.« (Mitt och Syd)
- »De som vill studera vill bo i universitetsstäder och har svårt att förstå varför de ska bo i någon annan ort.« (Mitt)
- »Materialet är inte anpassat till ›barngruppen‹. Däremot kan det användas för de ungdomar som närmar sig 18 år och som vi behöver er hjälp med att kommunplacera.« (Syd)

Synpunkter på innehållet i materialet

Fråga 11. Vad anser ni om innehållet i materialet »Introduktion och bostadsorter«?

Är det:	Antal
Ganska bra utformat	15
Inte särskilt bra utformat	1
Inte alls bra utformat	–
Ej svar/ej aktuellt	8 = 24

Nästan alla som uttalar sig om materialet anser att det är ganska bra utformat, vilket innebär en klart mer positiv inställning än enheterna hade förra året. Då var enbart drygt hälften positiva.

Den enhet från Syd, som inte är positiv här säger:

»Materialet är för optimistiskt och för omfattande.«

En positiv enhet från Mitt kommenterar materialet:

Den som efter lång väntan äntligen fått besked om UT, kan inte koncentrera sig på annat än när kan familjen komma.«

Saknas något i materialet?

Fråga 13. Saknar ni något i materialet – t.ex. någon information om boendet, som ni tycker bör vara med – som brukar efterfrågas? Vad saknar ni?

	Antal
Nej, inget saknas	4
Ja, saknar ...	5
Ej svar	15
Summa	24

Det man saknar är vissa förtydliganden när det gäller boendet – lokala kommuner som hör till respektive region och information om bostadskontrakt – och om bostadsbristen och andra förhållanden i Sverige. Förra året påpekade man mer att det saknades information om den svåra bostadssituationen i Sverige.

Man säger nu att det saknas:

»Information om att vi i Sverige ofta pendlar till arbete och undervisning, information om arbetslöshet, dvs. Statistik.« (Syd)

»Information om att det råder bostadsbrist i Sverige.« (Syd)

»Möjligtvis information om att skaffa eget bostadskontrakt med mera information om detta.« (Väst)

»Boende i Göteborg uttrycker ofta önskemål om plats i kranskommunerna. Det är information om dessa och framför allt om lediga platser som behövs.« (Väst)

Hur har materialet fungerat för de sökande – har det varit lätt eller svårt att förstå?

Fråga 14. Hur anser ni att materialet har fungerat ...

	För de asylsökande? För de som fått UT?	
	antal	antal
som ett stort stöd	1	-
som ett ganska stort stöd	3	4
inte särskilt stort stöd	5	4
inte något stöd alls	1	1
har ej utvärderat/avstår att svara		
då vi knappt använt det	6	6
ej svar/ej aktuellt svara	8	9
Summa	24	24

En fjärdedel av användarna anser att materialet har fungerat som ett (stort/ganska stort) stöd både till de asylsökande och till de som fått UT. Drygt en tredjedel anser inte att det har fungerat som något stort stöd. Mest positiva har de från region Syd varit.

Förra året var det procentuellt fler, hälften, som tyckte materialet fungerade som ett stöd medan lika många då även var negativa till materialet som stöd. I år har flera enheter i stället valt att inte uttala sig, eftersom de tycker att de inte har utvärderat materialet eller inte använt det så mycket. Det går därför här inte att göra en direkt jämförelse mellan de båda mätningarna.

Fråga 15. Har materialet varit lätt eller svårt att förstå för:

	De asylsökandeDe som fått UT	
	antal	antal
Mycket lätt	1	1
Ganska lätt att förstå	5	5
Ganska svårt att förstå	3	3
Mycket svårt att förstå	1	2
Avstår från att svara, knappt använt	2	2
Ej svar	12	11
Summa	24	24

Här har endast knappt hälften besvarat frågan om materialets förståelighet. Av dessa anser drygt hälften att det är lätt eller ganska lätt att förstå det, medan övriga anser att det är svårt att förstå. Det är lika lätt eller svårt för asylsökande som för personer som har fått UT. Något fler från regionerna Syd och Mitt anser att materialet har varit lätt att förstå.

Samma tendens fanns förra året: något fler tyckte materialet var lätt, snarare än svårt.

Materialets svårighetsgrad; vad är svårt – hur kan det förenklas?

Fråga 16. Anser ni på er enhet att materialet om introduktion och bostadsorter är svårare att förstå för de med låg skolutbildning än för de med högre skolutbildning?

	Antal
Ja	13
Nej	1
Beror på mognad och ålder hos	
barn och ungdomar	1
Vet ej/ej svar	9
Summa	24

De flesta som har sett och bedömt materialet anser – precis som förra året – att det är svårare att förstå för de med lägre skolutbildning. Procentuellt lika många från de olika regionerna är överens om detta.

Fråga 17 a. Vad är svårt att tillgodogöra sig för de sökande, tycker ni?

Denna fråga har endast en knapp tredjedel besvarat (ungefär lika många som svarade förra året). De två huvudsakliga faktorerna som är svåra att förstå för de sökande är desamma som nämndes förra året:

- att den sociala servicenivån är densamma på alla orter i Sverige, även mindre orter
- att språket är för svårt, borde vara skrivet på lätt svenska, och litet kortare formulerat.

Handläggarna uttrycker detta på litet olika sätt:

»Vi tror att materialet, som ändå ger en generell bild av Sverige, ändå har svårt att presentera att vi har samma basservice från samhället, oavsett var vi bor i landet. Personer är inte intresserade av det generella. De vill veta allt om just det som ska gälla just dem. Det kan möjligen också vara så att den tydliga vinkling mot fördelen av att komma till mindre orter gör att trovärdigheten för läsaren minskar.«

»Det faktum att det finns service på små orter och att man inte blir socialt isolerad där.«

»Materialet kräver läskunnighet och är ganska kulturbundet.«

»Informationsbroschyrerna borde vara skrivna på lättare svenska.«

»Det är möjligtvis för lång information.«

»För den som inte har gått så många år i skolan är det mesta svårt att förstå.«

»Att Sverige är ett demokratiskt land och man får inte vad man vill.«

Fråga 17 b. Hur tycker ni att materialet kan göras lättare eller mer tillgängligt?

Även här är det en tredjedel som givit förslag till hur materialet skulle kunna göras mer tillgängligt – och det man främst nämner är att det borde skrivas på lättare svenska.

Ytterligare ett förslag är att mer bilder, eller strukturskisser, skulle kunna användas.

Bl.a. säger handläggarna:

»Skriv på ett lättare sätt, använd enklare ord och gå mer rakt på sak.« (Nord)

»Skriv på lätt svenska eller engelska, gärna med bilder. Jag vet inte mer för ingen av de asylsökande jag handlägger har fått UT.« (Mitt)

»Använd lätt svenska, alltså inte så pretentiöst.« (Mitt)

»Materialet borde vara kortare och enklare, med ännu mera bilder, samt enkla strukturskisser.« (Väst)

»Materialet är lättfattligt, kanske skulle det göras mer realistiskt och tydligare tala om fördelar resp. nackdelar med både större och mindre orter.« (Syd)

»Mer kortfattat.« (Syd)

Förslaget om »lättare svenska« nämndes också förra året, men då nämndes också att materialet »skulle göras mer säljande för mindre orter« och att översättningar till fler språk skulle finnas tillgängliga.

Vad är mest intressant för de sökande att få veta om en bosättningsort?

Fråga 18. Vad är de asylsökande/de som fått UT mest intresserade av att få veta om en bosättningsort?

	Antal
Möjlighet till arbete	12
Möjlighet till utbildning	7
Barnens situation/utbildning för barn	6
Närhet till släkt och vänner/familj	2
Läget/hur stor staden är/närhet till	
Närmaste storstad	3
Bostaden, standard	2
Sjukvård	1
Antal svar	33

Möjlighet till arbete och utbildning, samt barnens situation är det som de sökande tycker är viktigast att få veta om den plats där de ska bo. Detta är samma prioritering som gjordes bland enheterna förra året. Då nämndes också »introduktionen« som viktig av två enheter, men ingen har nämnt denna i år.

Har informationen från enheten påverkat valet av bostadsort: om inte – vad har då påverkat de sökande?

Fråga 19. I hur hög grad bedömer ni att den information ni givit från er enhet har påverkat valet av bostadsort för ...

	De asylsökande	De som fått UT
I hög grad	2	2
I ganska hög grad	2	2
I låg grad	8	8
Inte alls	3	3
Kan inte bedöma	5	3
Ej svar	4	6
Summa	24	24

Precis som förra året har man låg tilltro till informationens förmåga att påverka valet av bostadsort. Endast en sjättedel av enheterna tror att deras information har påverkat de sökande. Förra året var det procentuellt något fler som trodde att informationen haft betydelse (en fjärdedel av enheterna). Det är dock fler i år som inte vill eller kan svara på denna fråga, man tycker inte att man kan bedöma vilken påverkan informationen har haft.

De som bedömer att de sökande blivit påverkade är enheter i Mitt och Syd.

Fråga 20. Vad/vilka faktorer är det då som påverkat de asylsökande/de som fått UT vid valet av bostadsort (enligt er uppfattning)?

Det är främst två faktorer som enligt handläggarna är det som påverkar de sökande, nämligen

- närhet till släkt och vänner
- storleken på orten/att det är en större stad

Detta nämns i alla regionerna i lika hög utsträckning och det är främst anknytningen till familj och personer man känner som är den viktigaste faktorn för många sökande. Det är också samma faktorer som nämndes av handläggarna förra året, men då uttryckte man att de sökande misstänkte att den sociala servicenivån var lägre på mindre orter. Nu säger man mer direkt att de sökande vill komma till större städer (dvs. inte till små orter).

Enligt handläggarna är det som påverkar vid valet av bosättningsort:

- »Vad man hört av vänner, släkt och andra asylsökande och vad man har tagit reda på själv om möjlighet till arbete och utbildning Om det finns landsmän och vänner där. Närheten till Stockholm, Göteborg eller Malmö har ofta stor betydelse.« (Nord)
- »Närhet till släktingar och utbildningsmöjligheter. De vill också bo på större orter.« (Mitt)
- »Det egna intresset av att bo på just den ort de valt.« (Väst)
- »De vill bo nära släktingar och vänner som finns i Sverige.« (Väst)
- »De har sin åsikt att det är lättast att skaffa jobb i större städerna och deras släktingar och bekanta bor där. Släkt och vänner säger vad som är bäst.« (Syd)

»De tror att bostadssituationen kommer att lösa sig av sig själv eller också är dom beredda att bo trångt.« (Syd)

»Närhet till släkt, samt att dom vill bo vid städer.« (Syd)

Användning av Integrationsverkets hemsida – länkad kommuninformation

Fråga 21. På Integrationsverkets hemsida finns länkade adresser med kommuninformation, riktad direkt till målgruppen nyanlända. Används denna hemsida i enhetens informationsstrategi?

	Antal
Ja, används	6
Nej, används inte	16
Ej svar	2
Summa	24

Ett fåtal använder denna hemsida. Användarna utgörs till hälften av enheter från Mitt, till hälften av enheter från Syd.

På frågan »hur hemsidan används« svarar man att den används vid behov och för att svara på frågor från sökande. Handläggarna säger:

»Vi går igenom hemsidan tillsammans med sökande.«

»Hemsidan används vid kommunplaceringens önskemål.«

»För att kunna svara på frågor som den asylsökande möjligen har.«

»I varierad omfattning, beroende av datormognad.«

De som inte använder hemsidan har fått frågan »varför används den inte?«. Svaren på denna fråga är:

»Vi kände inte till att den finns.« (hälften av dem som ej använt den)

»Nyanlända behöver inte information om kommuner/inte mottagliga för all vår information.«

»Det är få som är intresserade.«

»De måste hitta den själv. Det är dessutom bara några kommuner som har sin sida.«

»Vi kände inte till den. Vi har använt respektive kommuns hemsida«

»Där finns bara luddig information.«

»Vi har dålig kännedom om den, vet att personal varit inne och tittat på er hemsida. Tror den kommer att användas mer av naturliga skäl, då kommunerna tar över placeringsansvaret för de ensamma barnen.«

»Dålig kännedom om att hemsidan finns och en bedömning att den delvis är överflödig, delvis är svår att hantera är orsakerna till att den heller inte blir använd.«

De intervjuade enheterna –

Typ av mottagningsenhet, antal handläggare, antal mottagna personer under 2002 och från vilka länder kommer de sökande.

De som besvarat enkäten har	Antal enheter
– ansvar för både ABO och EBO	14
– endast EBO	5
– endast ABO	4
– transitenhet	1
Summa	24

Antal handläggare på enheten	Antal enheter
2 handläggare	1 (transit)
3 hl	1 (region Syd)
4 hl	3 (alla i region Mitt)
5 hl	4 (region Nord 3 st., region Syd 1)
6 hl	2 (region Mitt och region Syd)
7 hl	3 (region Mitt 2 st. och region Syd 1)
8 hl	4 (region Syd 3 st. och region Väst 1)
9 hl	3 (region Mitt, region Väst och region Syd)
17 hl	1 (region Väst)
28 hl	1 (region Nord)
Summa	24

Antal mottagna personer under 2002

(Drygt hälften har inte givit något svar på denna uppgift.)

Antal mottagna	Antal enheter som tagit emot
733	1 (region Nord, Sundsvall)
ej svar	3 (region Nord)
574	1 (region Mitt, Örebro)
1 100	1 (region Mitt, Norrköping)
ej svar	6 (region Mitt)
137	1 (region Syd, Alvesta, barn och ungdom)
850, 899	2 (region Syd, Uppvidinge, Hultsfred)
1000, 1860	2 (region Syd, Olofström, Hässleholm)
ej svar	3 (region Syd)
864	1 (region Väst, Skövde)
2 171	1 (region Väst, Göteborg)
ej svar	1 (region Väst)
ej svar	1 (region Stockholm, transit)
Summa	24

Från vilka länder kommer de mottagna?

	Antal enheter som tagit emot
Bosnien, Jugoslavien, Irak, f.d. Sovjet	11
Bosnien, Jugoslavien, Irak	6
Irak, Iran, Jugoslavien, statslösa	1
Balkan, Ryssland, Irak, Somalia	1
Irak, Bosnien-Hercegovina, Jugoslavien,	
Iran + 65 nationaliteter till	1
Irak, Afghanistan, Jugoslavien, Bosnien	1
Irak, Sovjet	1
f.d. Jugoslavien	1
ej svar	1
Summa	24

I likhet med förra året kommer de asylsökande i störst utsträckning från Bosnien, Jugoslavien och Irak. Att de mottagna kommer från f.d. Sovjetunionen nämns i år i betydligt större utsträckning än förra året.

Kommentar

Syftet med enkäten har varit att ta reda på hur Migrationsverkets personal har bedömt materialet Introduktion och bostadsorter och att jämföra med resultatet av enkäten förra året.

Fortfarande är det många enheter som inte använt materialet när de informerat sina sökande, procentuellt är det lika många i år som förra året, ca hälften. Men bland de som använt materialet finns i år en högre medvetenhet om det – det har betydligt mer än tidigare använts även till asylsökande och som underlag vid muntlig information, även till denna kategori.

Bland de som använt materialet har man uppfattningen att det är bra utformat. Alla är ändå inte överens om att det också har utgjort ett stöd vid informationen. Sammanfattningsvis kan konstateras att handläggarna tycker att det fungerat som ett bättre stöd för dem själva när de givit informationen, än för de sökande.

De flesta anser också att materialet är svårare för de med lägre skolutbildning och att det kunde förenklas med lättare svenska.

Svaret på årets enkät är i korthet: materialet från Integrationsverket har blivit mer känt och framför allt betydligt mer använt bland mottagningsenheterna. Fortfarande är det dock många enheter (16 av 24) som säger att de inte informerar de asylsökande om hur det är att bo i olika delar av Sverige och om olika kommuners förutsättningar för att genomföra en introduktion. Av svaren från enheterna att döma förefaller det oftast inte vara utformningen på materialet som är orsaken till detta, utan lika mycket andra faktorer – många sökande, litet tid, inte tillräcklig kommunikunskap och de sökandes kontakter med och påverkan de får från släkt, vänner och landsmän.

Hej

Integrationsverket genomför en uppföljning bland Migrationsverkets enheter för ABO och Ebo kring den information om bosättning som ges till sökande. Uppföljningen sker genom bifogad elektronisk enkät och går genom regionernas planeringssekreterare.

Syftet med enkäten är alltså att ta reda på om Migrationsverkets personal anser att materialet från Integrationsverket som behandlar introduktions-/bosättningsorter är utformat på ett relevant och begripligt vis samt om man anser att materialet har någon funktion vid sökandens val av bosättningsort.

Vi är medvetna om den pressade situation som är för handen i hela landet vad gäller antalet asylsökande. Trots detta ombeds ni som enhetschefer att ta den tid som behövs för att fylla i och skicka tillbaka enkäten så snart det är möjligt. **Vi vill ha era svar inom en vecka från det att ni tar emot enkäten.**

Enkäten kommer som Wordfil. Skulle det uppkomma frågor kan ni alltid ta kontakt med någon av undertecknade.

Enkäten skickas alltså ifylld tillbaka, antingen direkt eller via regionens planeringssekreterare, till e-postadressen: eth@ad.kth.se

Vänligen, senast under vecka 47!

Hälsningar

Jonas Doll
Bosättningshandläggare
Integrationsverket
011-36 13 02
0708-18 63 33

Elisabeth Holmström
EH Undersökning & Utvärdering
0709-20 12 83

Integrationsverket

Det är lätt att fylla i den här enkäten via datorn. Svarar du **ja** eller **nej** – markera detta med ett **X** *efter* resp. svar. Samma gäller för ett svar i "en tabell" – markera ditt svar med ett X. Glöm inte att svara **både** för *asylsökande* och för *de som fått UT*.

När du *skriver ett svar* med dina egna ord – tag bort punktraderna, så att inte övrig text "flyttar sig framåt".

Fråga 1.

Känner ni till materialen "Introduktion och bostadsorter" och "Fördjupat material till Introduktion och bostadsorter"?

- Ja
- Nej

Fråga 2.

Känner ni till hur materialen rekvireras till enheten?

- Ja
- Nej

Fråga 3.

Informerar ni (på er enhet) alla asylsökande om hur det är att bo i olika delar av Sverige och olika kommuners förutsättningar för att genomföra introduktionen?

- Ja, alltid
- Ja, oftast
- Nej, informerar oftast inte, därför att ...

.....

.....

Fråga 4.

Informerar ni alla som fått uppehållstillstånd om hur det är att bo i olika delar av Sverige och olika kommuners förutsättningar för att genomföra introduktionen?

- Ja, alltid
- Ja, oftast
- Nej, informerar oftast inte, därför att ..

.....

.....

Fråga 5.

Om ni svarat Ja på fråga 3 eller 4: På vilket sätt har ni informerat ..

...de asylsökande ...de som fått UT

- lämnat ut informationsmaterial
- givit kort info vid ett tillfälle
- givit kort info med flera tillfällen
- givit längre och återkommande info, t ex i svenskundervisningen...
- .. eller i diskussionsgrupp/studiecirkel.
- annat sätt, nämligen

Fråga 6.

Har ni använt materialet "Introduktion och bostadsorter"?

Ja

Nej, har använt ...

.....

Fråga 7.

Har alla översatta varianter av materialet funnits tillgängliga på er enhet?

Ja, alla varianter

Ja, de flesta utom (skriv vilket:)

Nej, ingen har funnits tillgänglig, därför att ...

.....

.....

Fråga 8.

Vad ur detta material har ni använt ...till asylsökande? ..till de som fått UT?

- grundmaterialet
- både grund- o fördjupningsmaterialet
- enbart fördjupningsmaterialet

Fråga 9.

Tycker ni att detta material varit till stöd i uppdraget att informera om introduktionen i Sverige?

Ja, ett stort stöd

Ja, ett ganska stort stöd

Nej, inte varit särskilt stort stöd

Nej, inte alls varit något stöd

Fråga 10.

Om materialet inte varit ett stöd: Varför tycker ni inte att materialet varit ett stöd?

.....

Fråga 11.

Vad anser ni om innehållet i materialet ”Introduktion och bostadsorter”? Är det ..

Mycket bra utformat

Ganska bra utformat

Inte särskilt bra utformat

Inte alls bra utformat

Fråga 12.

Om ni anser att materialet inte är bra utformat: Varför tycker ni inte att det är bra utformat?

.....

Fråga 13.

Saknar ni något i materialet – t ex någon information om boendet, som ni tycker bör vara med – som brukar efterfrågas? Vad saknar ni?

.....

Fråga 14.

Hur anser ni att materialet har fungerat...

..för de asylsökande

för de som fått UT?

Som ett stort stöd

Som ett ganska stort stöd

Inte särskilt stort stöd

Inte något stöd alls

Fråga 15.

Har materialet varit lätt eller svårt att förstå för ...

... de asylsökande ...de som fått UT

mycket lätt

ganska lätt att förstå

ganska svårt att förstå

mycket svårt att förstå

Fråga 16.

Anser ni på er enhet att materialet om introduktion och bostadsorter är svårare att förstå för de med låg skolutbildning än för de med högre skolutbildning?

Ja

Nej

Fråga 17 a.

Vad är svårt att tillgodogöra sig för de sökande, tycker ni?

.....

Fråga 17 b.

Hur tycker ni att materialet kan göras lättare eller mer tillgängligt?

.....

.....

Fråga 18.

Vad är de asylsökande/de som fått UT mest intresserade av att få veta om en bosättningsort?

Introduktionen

Möjlighet till arbete

Möjlighet till utbildning

Barnens situation

Annat, nämligen :

Fråga 19.

I hur hög grad bedömer ni att den information ni givit från er enhet har påverkat valet av bostadsort för... ... de asylsökande ...de som fått UT

I hög grad

I ganska hög grad

I låg grad

Inte alls

Kan inte bedöma

Fråga 20.

Om ni svarat att informationen påverkat i låg grad/inte alls: Vad/vilka faktorer är det då som påverkat de asylsökande/de som fått UT vid valet av bostadsort (enl. er uppfattning)?

.....

Fråga 21.

På Integrationsverkets hemsida finns länkade adresser med kommuninformation, riktad direkt till målgruppen nyanlända. Används denna hemsida i enhetens informationsstrategi?

Ja

Nej

Om Ja: Hur används den?

Om Nej: Varför används den inte?

Och slutligen några frågor om er enhet.

Enheten har ansvar för

- både ABO och EBO
- Endast EBO
- Endast ABO

Enheten ligger i:Antal handläggare på enheten:

Antal mottagna personer under 2002:

Från vilka länder kommer största antalet av de mottagna:

.....

Formuläret ifyllt av:.....

Tel nr (behövs om något oförutsett inträffar med dataöverföringen, inte annars):

Tack för hjälpen!